

**Ogólnopolska konferencja kół naukowych bibliotekoznawców "Ośrodki informacji -
rzeczywistość a oczekiwania" 20 maj 2005**

Patrycja Hrabiec, Kamila Dąbrowa

Moje Szkolne Centrum Informacji - szkic strony dla młodzieży.

"Nadając kształt budynku, kształtujemy siebie"
Winston Churchill

Na początku pragnę zaznaczyć, że nasz referat nie jest prezentacją własnej wiedzy na temat HTML'a, ani prezentacji własnej strony WWW. Temat ma na celu ukazanie za pomocą zagadnień architektury informacji podstaw tworzenia witryn internetowych.

Każdy budynek wywołuje w nas inne reakcje, jednemu będzie się podobał innemu nie. Nie zawsze trzeba zgadzać się z gustem architekta jednak najważniejsze by budynek był wygodny, funkcjonalny i bezpieczny. Obecnie, nie tylko budynki mają swoich architektów. Szybko rozwijający się zasób informacji wymaga ich usystematyzowania. Aby wiadomości docierały do jak największej liczby osób najlepszym sposobem jest przedstawianie ich za pomocą witryn internetowych. W ostatnich latach powstała nowa profesja, zajmująca się projektowaniem stron WWW czyli architekturą informacji.

Zacznijmy od tego czym jest strona WWW? Jest to plik tekstowy, zapisany w formacie html lub php, smtl lub w jeszcze innym. Aby stworzyć stronę wystarczy zwykły notatnik w Windowsie. Jednak by ocenić efekt swojej pracy potrzebna jest przeglądarka stron WWW.

Zanim przystąpi się do pisania strony potrzebny jest pomysł a następnie projekt. Tym właśnie zajmuje się architektura informacji. Dokładnie chodzi o uwzględnienie różnych kryteriów przy projektowaniu serwisu. Z naszej witryny mogą korzystać użytkownicy w różnym wieku i o różnych umiejętnościach. Dlatego precyzyjne określenie użytkownika pozwoli na zapewnienie najlepszej funkcjonalności portalu.

Architektura informacji jest procesem organizowania, projektowania nawigacji i systemów wyszukiwawczych, które pomagają użytkownikowi w pozyskiwaniu informacji. Abyśmy mogli dostosować się do potrzeb klienta, bez znaczenia czy jest to duża korporacja czy mała szkoła, musimy poznać jego potrzeby, zdefiniować rodzaj informacji oraz specyfikę środowiska.

Firmy zajmujące się AI wypracowały własne metody projektowania. Jednak większość z nich została scalona w jeden projekt modelowy zwany "struktura procesu architektury informacji". Szablon ten zawiera siedem głównych części:

1. Projekt wstępny - tu właśnie definiuje się przyszłych użytkowników oraz ich potrzeby.
2. Odkrywanie - staramy się określić zasięg i treść projektu.
3. Definiowanie - tu podajmy : problemy, dobór i selekcja treści.

4. Wykonywanie koncepcji - szkic projektu jego ocena, weryfikacja i wybór.
5. Projektowanie - czyli tworzenie struktury serwisu, modeli aktywności poszczególnych elementów, kompletowanie poszczególnych dokumentów, budowa graficzna interfejsu.
6. Realizacja, zatwierdzenie i testowanie produktu- przegląd elementów architektury serwisu (nawigacja, treść, funkcjonalność)
7. Realizacja- zdobycie wiedzy na temat zrealizowanych projektów - zapisy z serwerów, opinie użytkowników.

Jednak zanim przystąpimy do projektowania strony WWW warto odpowiedzieć sobie na kilka ważnych pytań. Po pierwsze dlaczego potrzebujemy strony?

W przypadku SCI jest to moim zdaniem znaczący element. Biblioteka nowoczesna to nie tylko ta posiadająca komputery ale przede wszystkim własną witrynę internetową. SCI powinno ułatwiać dostęp do usystematyzowanych informacji, dzięki stronie będzie to możliwe. Strona pozwala na zebranie w całość materiałów wykorzystywanych na lekcjach, i znacznie ułatwi ich prowadzenie. Daje także uczniom sposobność do korzystania z zasobów biblioteki. Nawet jeśli nie mamy opcji katalogu on-line a tym bardziej możliwości wypożyczania przez Internet, zawsze możemy informować czytelników o nowościach w bibliotece lub imprezach. Na stronie można również prowadzić np. zapisy na poczytne książki.

Jakie cele chcemy osiągnąć po przez stworzenie witryny? Jednym z ważniejszych celów będzie na pewno aktywizacja i integrację środowiska szkolnego po przez współredagowanie strony. Dla uczniów będzie okazja do zaprezentowania własnych prac i zainteresowań choćby przez redagowanie gazetki SCI. Będzie to także forma popularyzacji informacji i czytelnictwa wśród młodzieży szkolnej. Dla uczniów może okazać się możliwością nawiązania kontaktów między z uczniami na całym świecie.

Dzięki stronie WWW więcej osób będzie miało możliwości dowiedzenia się o aktualnościach w Szkolnym Centrum. Informacja np. o imprezach bibliotecznych będzie docierać do większej ilości dzieci. Zaś za pomocą forum będą miały możliwość wymiany zdań na temat poprzedniej imprezy. Już wiemy co chcemy osiągnąć po przez stronę WWW teraz należy zastanowić się dlaczego użytkownicy mogą potrzebować tej witryny?

Przede wszystkim dla uczniów będzie to okazja do wymiany zadań, informacji czy plików potrzebnych na lekcje. Dobrze przygotowana strona SCI będzie pomocą naukową i dydaktyczną jednocześnie. Dzięki tym informacją lekcje mogą okazać się ciekawsze.

Architekt informacji projektując stronę musi dostosować się do potrzeb użytkownika. Jednakże na początku trzeba je dokładnie zdefiniować. Najprościej osiągnąć to po przez przeprowadzenie ankiety w wybranym środowisku.

Pierwszym krokiem przy tworzeniu serwisu jest ustalenie do kogo zostanie skierowana nasza witryna. Bardzo ważnym elementem jest wiek użytkowników. Choćby w przypadku SCI. Strona dla młodzieży licealnej będzie znacznie różnić się do strony dla dzieci z podstawówki. Tak pod względem graficznym jak i merytorycznym. Zgodnie z ich wiekiem różnie będą odbierać poszczególne elementy strony, też nie wszystkie będą dla nich ważne.

Prócz pytań o wiek i płeć, miejsce zamieszkania pytania powinny dotyczyć sposobu korzystania z Internetu. Istotnym elementem jest miejsce korzystania z Internetu. Pomimo rozszerzającego się dostępu do światowej sieci informacji jeszcze nie wszyscy mają podłączenie do niej. Często dzieci, szczególnie na wsiach, korzystają z Internetu tylko w szkole lub kafejce. Jeśli większość przyszłych użytkowników nie ma stałego podłączenia, nasz strona nie będzie dla nich źródłem codziennych wymiany zadań czy możliwością np. odrabianie zadań on-line. Równocześnie rzadki dostęp do komputera sprawia, że umiejętności posługiwania się nim są słabsze. Dlatego może okazać się że nawigacja strony powinna być bardzo uproszczona.

Odpowiedź na pytanie o sposób łączenia się z Internetem, pozwoli nam ustalić sposób tworzenia serwisu oraz ilość materiałów jakie się w nim znajdą. Ponieważ bardzo skomplikowane strony otwierają się wolniej a w przypadku modemu jak wiadomo ma to spore znaczenie. Szybkość łączenia ma również wpływ na wielkość umieszczanych plików. Im większe rozmiarowo np. ilustracje tym strona będzie się wolniej ładować.

Jeśli użytkownicy mają stały dostęp jednak za pomocą modemu to wiadomo, że względu na koszty, tworzenie podstrony do ściągania plików będzie miało się z celem.

Użytkownicy mogą korzystać z różnych przeglądarek, to także trzeba mieć na uwadze aby nie okazało się że nie można otworzyć strony lub, że nie ładują się wszystkie jej elementy.

Kolejny etap to tworzenie planu produktu jakim będzie strona WWW SCI. Nazwa witryny, powinna być łatwa do zapamiętania, najlepiej powiązana z nazwą szkoły. Od niej w dużej mierze będzie zależeć ile osób dziennie odwiedzi naszą stronę, bo łatwa nazwa szybko zostaje w pamięci.

Nasze cele tu podajemy konkretne punkty. Pozwolą na sprecyzowanie odpowiednich stron w serwisie. Jeśli naszym celem jest ułatwienie dostępu do informacji. To powinien znajdować się dział za tytułowy np. linki lub gdzie szukać? Kim są użytkownicy i czego oczekują? Podsumowanie i wnioski z ankiet, przeprowadzonych w szkole pozwolą nam dokładnie ocenić czego oczekują uczniowie. Na tej podstawie także dobierzemy odpowiednią grafikę i sposób nawigacji. Łatwiej będzie nam dostosować zawartość treściową witryny. Sposób promowania strony czyli gdzie będzie można znaleźć linki do naszej strony, czy będą to portale komercyjne, edukacyjne czy strona pozostanie tylko do użytku wewnętrznego. To zagadnienie jest ściśle powiązane z określeniem sposobu i częstotliwością używania. Oszacowanie takich danych pozwoli nam na wybranie odpowiedniego serwera dla naszej strony. Zdąza się, iż część darmowych serwerów ma ograniczenia nie tylko co do wielkości strony ale i liczby odsłon w jednym dniu.

Najważniejszą częścią jest system organizacyjny czyli warstwa treściwa. Składa się na nią odpowiednie uporządkowanie dokumentów. Strony serwisu powinny być uszeregowane wg struktury hierarchicznej czyli zagadnienia znajdujące się w serwisie układamy z podziałem uwzględniającym treść lub działy.

Ze względu na to iż mówimy o stronie SCI należy pamiętać, że wszystko co znajduje się w treści strony powinno być atrakcyjne, przystępne, logiczne i łatwe. Dostosowane do wieku uczniów danej szkoły tak jak w przypadku Strony Szkolnego Centrum Informacji Zespołu Szkół Leśnych w Goraju. Strona graficznie współgra z profilem szkoły. Jest charakterystyczna i zapada w pamięć. Może być chętnie odwiedzana przez uczniów i nie

tylko, ze względu choćby na oprawę graficzną. Nawigacja: Na każdej stronie powinien znajdować się przycisk do strony głównej. Na stronie głównej, powinny znajdować się odnośniki do podstron, które umożliwiają łatwą nawigację między poszczególnymi elementami serwisu. Nazwy podstron powinny być jasne i zrozumiałe dla użytkowników, aby ułatwić przechodzenie ze strony do strony, powinny być one umieszczone w jednym miejscu we wszystkich podstronach, nie powinny zmieniać się graficznie.

Z proponowanych przez nas w przypadku SCI podstron można wyróżnić następujące działy: O nas czyli moje SCI, Gdzie i jak szukać?, Po lekcjach, Belfer, Linki, Kontakt. Działy te mogą być dowolnie modyfikowane, oraz rozszerzane, stanowią one jednak podstawę do przygotowania pełnej strony Szkolnego Centrum Informacji. Takiej, która zaspokajałaby potrzeby użytkowników naszego serwisu. O nas - czyli - moje SCI - jest to podstrona, która ma zawierać ogólne informacje o Szkolnym Centrum Informacji, o regulaminach, pokazanych w przystępny sposób dla ucznia. Powinny się tam znaleźć także informacje o godzinach otwarcia wypożyczalni i czytelnicy, zasady korzystania z nich. Na stronie można także umieścić informacje o nowościach w księgozbiornie, recenzje i zachęcenie do wypożyczenia tych pozycji. Ta strona może śmiało pełnić funkcję reklamową i propagującą czytelnictwo.

Statystyki czytelnicze na stronie mogą motywować do zawodów w czytelnictwie. Zachęcać do częstszego odwiedzania wypożyczalni, aby zwiększyć statystyki i okazać się lepszymi w danym semestrze czy roku szkolnym.

Gdzie i jak szukać? Strona zawierająca linki do katalogów on-line wybranych bibliotek publicznych i szkolnych a także linki do portali związanych z nauką i szkołą przeznaczonych dla uczniów. Muszą one być starannie dobrane tematycznie pod względem przydatności dla danej szkoły, a także wieku. Powinny być sprawdzone również pod względem treści aby nie zawierały wiadomości nie przeznaczonych dla danej grupy wiekowej.

Strona powinna zawierać również praktyczne porady dotyczące sposobu wyszukiwania na zadane pytanie. Omówienie podstawowych metod wyszukiwawczych, czyli co, gdzie znaleźć. Po lekcjach to część przeznaczona dla uczniów, mogą ją współtworzyć dlatego chętniej będą ją odwiedzać. Publikacja prac stworzonych przez uczniów jest dobrą metodą na przyciągnięcie dzieci do odwiedzania strony. Będą się chciały pochwalić swoimi osiągnięciami przed rodzicami i znajomymi.

Można zamieścić tu galerie ze zdjęciami z imprez w SCI dział z własną twórczością a także forum do wymiany poglądów. Po lekcjach, to strona poświęcona zainteresowaniom, konkursom. Jest to czas wolny, czas dla dziecka, które samo powinno decydować jak go spędzić i jak go sobie zorganizować, dlatego tą podstronę powinny redagować same dzieci, tak żeby mogły decydować co powinno jeszcze znaleźć się na tej stronie.

Aby uatrakcyjnić konkursy organizowane przez Szkolne Centrum informacji, bibliotekarz powinien się zainteresować możliwością sponsoringu na stronie SCI. Reklama może zapewnić nagrody rzeczowe, i być równocześnie ciekawym linkiem do innej strony.

W całym serwisie "Moje SCI", trzeba także znaleźć miejsce dla nauczycieli, którzy prawdopodobnie też chętnie będą zaglądać na strony internetowe Szkolnego Centrum Informacji. Mogą oni tu znaleźć linki do stron poświęconych ich samokształceniu i możliwości awansu zawodowego. Na wielu z tych stron można także umieszczać własne

publikacje, bądź ściągać gotowe konspekty lekcji. Mogą także zamieszczać na stronie SCI, wykazy lektur czy inne potrzebne uczniom materiały.

Linki to miejsce gdzie znajdują się odnośniki do zaprzyjaźnionych szkół i bibliotek, a także do większych portali internetowych. Zbiór miejsc w internetowej sieci, gdzie warto zajrzeć i dowiedzieć się czegoś ciekawego.

Kontakt - tu powinien się znajdować kontakt z twórcą strony: telefon i e-mail aby każdy kto ma jakieś pytania bądź pomysły na poprawienie poszczególnych podstron, mógł je przekazać. Także po to by mógł przesłać swoje własne prace w celu umieszczenia ich na stronie. Cała strona powinna być często aktualizowana, sprawdzana i poprawiana na bieżąco. Serwis "Moje SCI" jest wizytówką Szkolnego Centrum Informacji, dlatego powinno się o niego szczególnie dbać. Jest ważnym punktem funkcjonowania Szkolnego Centrum Informacji, dlatego każda przekształcająca się biblioteka powinna zadbać o ten istotny szczegół.

Prezentacja multimedialna - [do ściągnięcia]